

ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหาร และการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัด การดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต

Relationship between Operation under Administrative Form and
Operation under Standards, and Operational Indicators of
Buddhism Schools under the Supervision of Bangkok Metropolitan
Administration Office in Phranakorn and Dusit Districts

สุภาภรณ์ ต่วนศิริ* ดร.ดิเรก วรรัตนเคียร**

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารและการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหาร และการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต จำแนกตามสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต

ใน 5 ด้าน และการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต ใน 4 ด้าน ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 181 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับตามวิธีของครอนบาค เท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 38 ปีขึ้นไป ร้อยละ 33.70

*นักศึกษาลัทธิสุตตรศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

**อาจารย์ที่ปรึกษา

ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 76.80 ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งมากกว่า 8 ปี ร้อยละ 40.33 ขนาดสถานศึกษาเป็นโรงเรียนขนาดกลาง (นักเรียน 400 - 800 คน) ร้อยละ 51.93 2) การดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับการปฏิบัติมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านกิจกรรมพื้นฐานมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ด้านบริหารจัดการ ด้านกายภาพ และด้านการเรียนการสอน ตามลำดับ 3) การดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับการปฏิบัติมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านปัจจัยนำเข้ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาด้านกระบวนการ และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ ตามลำดับ 4) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ครูของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิตที่มีอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีการดำเนินงานตามรูปแบบบริหารโรงเรียนวิถิพุทธในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธมีความสัมพันธ์กับการดำเนินการตามมาตรฐานและตัวชี้วัด โรงเรียนวิถิพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 5) จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า การดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต ใน 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กับการดำเนินการตามตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต ใน 5

ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .886, p = .000$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต ใน 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กับการดำเนินการตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต ใน 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คำสำคัญ: การดำเนินงานตามรูปแบบการบริหาร, การดำเนินงานตามมาตรฐาน, ตัวชี้วัด, โรงเรียนวิถิพุทธ

Abstract

The objectives of this thesis were 1) to study the operation under the administrative form and the operation under the standard, and operational indicators of Buddhism schools under the supervision of Bangkok Metropolitan Administration Office in Phranakorn and Dusit Districts, 2) to compare the operation under the administrative form and the operation under the standard, and operational indicators of Buddhism schools under the supervision of Bangkok Metropolitan Administration Office in Phranakorn and Dusit Districts, categorized by status of questionnaire respondents, and 3) to study the relationship between 5 aspects of the operation under the administrative form of the Buddhism schools under the supervision of BMA Office in Phranakorn and Dusit Districts, and 4 aspects of the operation under the standard, and operational indicators of Buddhism schools under the supervision of Bangkok Metropolitan Administration Office in Phranakorn and Dusit

Districts. The research was conducted by sampling 181 teachers. The tool used for data collection was a questionnaire created by the researcher with the confidence under Cronbach's method, equal to .99. The statistics used for data analysis included percentage, means, standard deviation, t - test statistics, One - way Analysis of Variance and Pearson Correlation Coefficient.

The research result showed that 1) In the part of general information, the respondents were mostly 38 years old or older at 33.70%, with bachelor degree at 76.80%. Their service year in this position was more than 8 years at 40.33%, and the size of the schools was medium (with 400-800 students) at 51.93%. 2) The overall policy implementation under the management pattern of the Buddhism schools under the supervision of BMA in the office of Phranakorn and Dusit Districts was in the highest level. When considering each aspect, it was found that the most frequent implemented activity was the fundamental activity. The highly implemented activities included the aspects of atmosphere and interaction, management, physical issues, and teaching and learning, respectively. 3) The overall policy implementation under the indicators of the Buddhism schools under the supervision of BMA in the office of Phranakorn and Dusit Districts was in the highest level. When considering each item, it was found that the policy on input factor was implemented the most, followed by the process, while the policy on outcome and impact was implemented in the high level. 4) The test result on hypothesis showed that teachers in the schools under the supervision of BMA in

the office of Phranakorn and Dusit Districts, had different age, educational level, service years, and size of schools had no difference on the policy implementation under the management pattern of the Buddhism schools under the supervision of BMA in the office of Phranakorn and Dusit Districts. The policy implementation under the management pattern was related to the policy implementation under the indicators of the Buddhism schools under the supervision of BMA in the office of Phranakorn and Dusit Districts with statistical significance at .01. 5) According to the analysis of Pearson Correlation Coefficient, it was found that the 4 aspects of the operation under the administrative form of the Buddhism schools under the supervision of BMA in the office of Phranakorn and Dusit Districts has relationship with the 5 aspects of the operation according to the indicators of the Buddhism schools under the supervision of BMA in the office of Phranakorn and Dusit Districts with statistical significance at .01 ($r = .886, p = .000$). When considering each aspect, it is found that the 5 aspects of the operation under administrative form of the Buddhism schools under the supervision of BMA Office in Phranakorn and Dusit Districts has relationship with 4 aspects of the operation under the standard, and operational indicators of Buddhism schools under the supervision of Bangkok Metropolitan Administration Office in Phranakorn and Dusit Districts with statistical significance at .01.

Keywords: Operation under administrative form, Operation under the standard, Indicators, Buddhism schools

บทนำ

ประเทศไทยมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดการแข่งขันในทุก ๆ ด้าน แต่ตรงกันข้ามคุณภาพการศึกษาของคนไทยที่ต่ำลงโดยเฉลี่ยและเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศในแถบเอเชียด้วยกัน ตลอดจนสังคมปัจจุบันคนตกอยู่ในกระแสบริโภคนิยมโดยเฉพาะสังคมเมือง (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2549, หน้า 48) และโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นนวัตกรรมการศึกษาที่นำความรู้ด้านธรรมะในพระพุทธศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร อย่างชัดเจน ในขณะที่เดียวกันสถานศึกษาในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต ได้ดำเนินการตามนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธ มาเป็นระยะเวลา 7 ปี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะทำการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารและการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างของการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหาร และสภาพ การดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต ด้วยเหตุผลที่ว่า การดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธเป็นแนวทางการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา และในขณะเดียวกัน มาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ติดตาม ตลอดจนการทบทวนและประเมินผลการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธได้อย่างชัดเจน จากการศึกษาวิจัยนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ ในการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อการวางแผนพัฒนาและ การปรับปรุงการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐาน ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศปฏิสัมพันธ์ ด้านการบริหารจัดการ และการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงาน

โรงเรียนวิถีพุทธ ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ให้ประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพแก่สถานศึกษา มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารและการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหาร และการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต จำแนกตามสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต ใน 5 ด้าน และการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต ใน 4 ด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบของการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้เป็น การวิจัยเชิงสำรวจ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหาร และการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษาจำนวน 20 โรงเรียน ประกอบด้วย สำนักงานเขตพระนครและสำนักงานเขตดุสิต สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 จำนวน 340 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูในสถานศึกษา สำนักงานเขต พระนครและดุสิต สังกัดกรุงเทพมหานคร

ปีการศึกษา 2553 ใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 181 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหาร และการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต นำแบบสอบถามแจกแก่ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และนัดวันเพื่อรวบรวมแบบสอบถาม กลับคืนด้วยตนเอง จากนั้นนำแบบสอบถามตรวจหาความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับแล้วดำเนินการ ทำการบันทึกหาคำตอบในแบบสอบถามเพื่อประมวลผลโดยใช้โปรแกรมประมวลผลสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมประมวลผลสำเร็จรูป โดยดำเนินการ ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percent) ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดค่าคะแนนของคำตอบ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมประมวลผลสำเร็จรูป คำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) ใช้เกณฑ์แบ่งช่วงเท่ากัน และตอนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดค่าคะแนนของคำตอบ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม ประมวลผลสำเร็จรูป คำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ใช้เกณฑ์แบ่งช่วงเท่ากัน และเปรียบเทียบการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารและการดำเนินงานตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต จำแนกตามตัวแปรอิสระ คือ ระดับการศึกษา โดยสถิติทดสอบที (t - test) และในส่วนของอายุ ระยะเวลา ในการดำรงตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA) นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางและการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 38 ปีขึ้นไป จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 33.70 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 76.80 ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งมากกว่า 8 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 40.33 ขนาดสถานศึกษาเป็นโรงเรียน ขนาดกลาง (นักเรียน 400 - 800 คน) จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 51.93
2. การดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต ใน 5 ด้าน ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอันดับที่ 1 คือ ด้านกิจกรรมพื้นฐานมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านบริหารจัดการ ด้านกายภาพ และด้านการเรียนการสอน ตามลำดับ
3. การดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต ใน 4 ด้าน ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านปัจจัยนำเข้ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา

การดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต ใน 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กับการดำเนินการตามมาตรฐานและตัวชี้วัด การดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระนครและดุสิต ใน 4 ด้าน สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2548: 10) ได้เสนอว่าการจัดการเรียนรู้โรงเรียนวิถีพุทธประกอบด้วยสิ่งที่สำคัญ คือ หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องมีการบูรณาการพุทธธรรมในการจัดหน่วยการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระผู้สอนต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในลักษณะ “สอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่นี่ให้เห็น” ส่วนการดูแลสนับสนุนใกล้ชิด มีการปรับปรุงและพัฒนางานที่กำลังดำเนินการอยู่อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง รวมทั้งสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการประเมินผลโดยเน้นข้อมูลเชิงประจักษ์ ชัดเจน เชื่อถือได้มีการเผยแพร่หรือรายงานผลการดำเนินการให้ผู้เกี่ยวข้องทราบและนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนดำเนินการต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 จากการศึกษาคำแนะนำการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือ สถานศึกษานิมนต์พระสงฆ์ให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาแก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาสถานศึกษานำหลักพระพุทธศาสนาสอดแทรกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสถานศึกษาส่งเสริม

เสริมการเรียนรู้พุทธศาสนาจากประสบการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียนเป็นอันดับที่ 2 และ 3 ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษาจัดนิทรรศการผลงานทางด้านพระพุทธศาสนาของนักเรียน ดังนั้นสถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงผลงานการแข่งขัน และจัดนิทรรศการผลงานทางด้านพระพุทธศาสนาในโอกาสต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

1.2 จากการศึกษาคำแนะนำการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านผลกระทบ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือ สถานศึกษาได้รับความไว้วางใจ เชื่อมั่น ครัทธา และได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (บ้าน วัด โรงเรียน) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับวัดได้ศาสนทายาทและกำลังช่วยงานส่งเสริมพระพุทธศาสนามากขึ้น และมีผู้ร่วมมือให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น เป็นอันดับที่ 2 และ 3 ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สมาชิกของบ้านนักเรียนและในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เป็นคนดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขเพิ่มขึ้น ดังนั้น โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้เท่าทันโทษของยาเสพติดและสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดในบ้านและชุมชนอย่างมีสติ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ

2.2 ควรศึกษาความคิดเห็นของชุมชนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

บรรณานุกรม

- การศึกษากรุงเทพมหานคร, สำนัก. (2549). **โรงเรียนวิถีพุทธ กทม. Smart School**. กรุงเทพฯ: สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2548). **ความเคลื่อนไหวการปฏิบัติงาน “โรงเรียนวิถีพุทธ”**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.